

Zafer Yalçınpınar

*

Eski Hikâyeler,
Eski Anlatılar

*

<http://zaferyalcinpınar.com>

HİKÂYELELER

ATONALİTE

Adanın merkezinden uzakta, yazlıkçılardan henüz (b)ulaşamadığı o güzel koylardan biriydi. Engin Reis, dört metrelik ufak balıkçı teknesini sahile çekmiş, parlak yıldız yağmurunun altına uzanmış, neredeyse tanrıyı bile rahatsız edecek bir huzurla uykunun temiz ellerine bırakmıştı kendisini. Yanı başında boş şarap şişesi duruyordu.

Rüyasında küçülmüştü, küçük bir çocuk olmuştu Engin Reis. İskelenin ucunda oturmuş, sinek oltasıyla balık tutuyordu. İskeleden sadece kaya balığı, bazen de ispari yakalabilirdi. Ama gene de çok severdi balık tutmayı. Her gün, kendisini tekneyle balığa çıkarması için babasına yalvarırdı. Ama babası istemezdi, kabul etmezdi, edemezdi.

Ufka bakıyordu Engin Reis. Hafif bir esintiyle ürperdi; ileride bir kadın belirdi. Annesiydi bu! Görebiliyordu; rahmetli annesi denizin üzerinden yürüyerek kendisine doğru geliyordu. Üzerinde çiçek desenli entarisi vardı, Engin Reis'in gözleri doldu. Günbatımının kızılığы tüm gökyüzünü kaplamıştı.

Yanına geldiğinde annesi küçük Engin'i kucakladı, öptü, kokladı ve elinden tutarak onunla beraber denizin üzerinde yürümeye başladı. Biraz sonra, ileride bir sandal belirdi. Görebiliyordu; babasının teknesiydi bu. Anlamıştı; babasına gidiyordu. İçini kontrol edilemez bir coşku sardı. Annesinin elini bırakıp tekneye doğru koşmak istedi. Ama annesi buna izin vermedi. Tekneye yaklaştıklarında, bir kez daha küçük Engin'i kucakladı, öptü ve teknenin içine bıraktı.

Engin Reis babasını hayranlıkla izliyordu. Yaşlı balıkçı başını öne eğmiş, karmakarışık bir oltayı çözmeye çalışıyordu. Bir an duraksadı ve göz ucuyla oğluna baktı:

“Deniz,” dedi “en eski yalnızlıktır.”

Misinalarla uğraşmaya devam ederek:

“Ama reis adam, usta adam denizde yalnız olmadığını bilir. Reis adamın gözleri iyi görür, kulakları iyi duyar, ama o anlamaz adamdır; şarap içer, rakı içer...” diyerek sözlerini bitirdi. Dolaşmış oltayı çözdü, oltanın gamını aldıktan sonra mantara geri sardı ve küreklerin başına geçti. Balıkçı teknesi sahile doğru yol almaya başladı. Gün, alacakaranlığa dönüşüyordu.

İskeleye yanaştıklarında babası küçük Engin'i kucakladı ve iskelenin üzerine bıraktı. Bir süre oğluna baktıktan sonra tekrardan küreklerin başına geçti. Ufak balıkçı teknesi sahilden uzaklaşmaya başladı. Gözden kaybolana kadar iskelenin ucunda bekledi Engin Reis. Bağırarak istiyordu, ama bağırıyordu. Yapamazdı; reis adam, usta adam güçlü olmalıydı, hep dimdik, çakı gibi...

Sesler duyuyordu Engin Reis. Pis sesler... Uyandı. Koyun girişinden bağırışlar ve gülmeler geliyordu. Son model bir sürat teknesinin içinde yazlıkçılar, zibidiler, kadınlar, kızlar, oğlanlar... Eğlence ve zevk sesleri... Denize atılan bira kutuları, anlayamadığı bir dilde söylenen şarkılar, bilmediği ritimler... Engin Reis sinirlendi. İçini kontrol edilemez bir öfke sardı. Yattığı yerden hızla kalktı, yanı başında duran boş şarap şişesini aldı ve seslerin geldiği yöne fırlattı. Sürat teknesine doğru hırsla koşmaya başladı.

BİR BAŞKA “ATONALİTE”

Engin Hoca üniversitede verdiği dersin ilk dakikalarında “Bakışsızlık...” demiş, duraklamış, ardından “Bakışsızlık, geleceğin şiirinin önemli biçimsel özelliklerinden biridir.” diyerek sözlerini tamamlamıştı. Bu sert girişe karşılık birkaç öğrencinin itiraz etmesi, en azından birinin çıkıp “Bakışsızlık nedir?” diye sorması gerektiğini düşünüyordu. Fakat hiçbiri böyle yapmamış, birbirlerini garip garip süzdükten sonra Engin Hoca’nın sözlerinin devamını sessizce beklemişlerdi. Engin Hoca -biraz da kızgınlıkla- “Bakışsızlık, geleceğin şiirinin en önemli özelliğidir!” diye tekrarladı. Sınıftan gene ses çıkmadı. Bunun üzerine Engin Hoca, sınıfı terk etti.

Üniversiteden çıktı, nereye gittiğini bilmeyerek yürümeye başladı. Derste anlatmaya, sunmaya çalıştığı “önemli” bir şeye karşı öğrencilerinin ezberci bir tavır sergilemesi kafasını kurcalıyor, zihninde çok yönlü bir kaygının, ardından da öfkenin belirginleşmesine neden oluyordu. Zaten son bir haftadır, kar kentin sokaklarını kapladığından beri kendini garip, çoğunlukla da yersiz düşünceler tarafından boğulmuş hissediyordu. Belki de düşüncelerinin, davranışlarının üzerindeki hâkimiyetini ve sükûnetini kaybediyordu. Siyasal ortamı düşünüyor, geçmişteki hataları günümüzdeki tavırlarla birleştiriyor, zaman zaman içinden çıkamadığı bir sürü çelişkinin, bulanıklığın ortasında kaybolmuş, bırakılmış gibi hissediyordu kendini. Koskoca Engin Hoca, korkuyordu.

Yürüdükçe yürüdü.

Gece oldu.

Karda yürürken zorlanıyordu.

Şimdi, tüm karaltıların daha büyük bir karaltıya doğru birleştiği bu şehrin parklarından birine giriyor. Yürüyor, daha çok düşünüyor, daha çok korkuyor Engin Hoca. Bilginin ve bilginin getirdiği erdemin işlevini kaybetmesi, özellikle de geleceğe taşınması gereken birtakım yönelimlerin yeni nesiller tarafından anlaşılabilmesi, desteklenmemesi, bilgilerin alınıp satılan birer enstrüman ya da eşya gibi kullanılması ve ezberciliğin ön-plana çıkması gibi olasılıklar onu korkutuyor. Bilginin endüstrileşmesinden korkuyor.

Nefes nefese kaldığı anda yorulduğunu hissetti ve durdu. Etrafına baktığında, yol sanarak, Sıhhiye'deki Abdi İpekçi Parkı'nın havuzunun üzerinde yürüdüğünü fark etti. Birden, ayaklarının altındaki buz kütlesinden çatırtı sesleri gelmeye başladı.

Engin Hoca, havuzun içine düşüp boynuna kadar soğuk suya girdiğinde bir bataklığa düşmüş gibi hissetti kendisini...

TÜMÖRGÜ

Gecenin isteksiz ve hoyrat bir şekilde gündüze doğru çekildiğinin farkına varan karınca, pence-
renin önünden ayrılıp evin en acımasız nesnesi olan çalar saate doğru hızla koşmaya başlayacak,
“tıkır tıkır” uyuyan çalar saati dürterek uyandıracaktı. Çalar saat, homurdanarak yatağından kalka-
cak, akrep ile yelkovanı kuşanıp bana doğru yürüyecek, yatağımın içinde doğrulduğumu görene
kadar kulağımın dibinde “Koğuş kalk!” diye defalarca bağırdıktan sonra çalışma masasının üzerin-
deki yerine geri dönecek, akrep ile yelkovanı soyunacak ve “tıkır tıkır” uyumaya devam edecekti.

Kalkacaktım. İlk iş olarak sigara paketimi ve çakmağımı arayıp bulacaktım. Günün ilk sigara-
sını tuvalette içecek, ellerimi ve yüzümü yıkayacak, sonra da aynaya bakacaktım. Görüntümden ve
yaşantımdan memnun olmayacaktım. Yine. Bu eskimiş surattan, cansız gözlerden, kalınlaşmış
boynumdan, seyrelmiş saçlarımdan, kıllı suratımdan... Memnun olmayacaktım. Ama “Yapacak bir
şey yok, yaşam beni buraya kadar getirdi.” diyerek kendimi bir kez daha kandıracaktım.

Mutfığa gidip çaydanlığın altını yakacak, dünden kalan çayın kaynamasını bekleyecek, “buzdo-
labındaki” beyaz peyniri “balkondaki” tozlu masanın üzerine çıkartıp, bayat ekmekleri ocakta kı-
zartacak ve ardından kahvaltı edecektim.

Kendime işler icat etmeye çalışacaktım. Düşünecektim. Aklıma iş başvurularım gelecekti. He-
men salona koşturacak, telefonun yanında dikili duran boş içki şişelerini bir kenara çekip, sağa
sola saçılmış ufak kağıtları, notları karıştırmaya başlayacaktım. Başvurularımdan birinin cevap-
landığını hatırlayarak, görüşmeye davet edilmiş olduğuma sevinecektim. İnsan kaynakları uzmanı
olan saygıdeğer bayanın ismini ve şirketin adresini bulacaktım. Henüz, görüşme için zamanım ol-
duğunu, geç kalmadığımı fark edecektim. Bir kere daha sevinecektim. “Tabii ya!” diyecektim ken-
dime, “Hazırlanmalıyım!”. Banyoya geri dönecek, tıraş olacak, kendime çeki düzen vermeye çalışa-
caktım. Olmayacaktı ama “Olduğu kadar...” diye avunacaktım. Temiz pak giyinecek, kapıyı kilitle-
yecek ve dairemnden dışarı çıkacaktım. Kapının “önündeki” gazeteleri, apartmanın “dışındaki” çöp
kutusuna atmak üzere yanıma alacaktım.

Asansördeki aynaya bakacak, kendi kendime “Hey maşallah be, çakı gibi oldun valla!” diyerek
kandırmacayı sürdürecektim. Sonu gelmeyen yalanlar dağıma bir taş daha ekleyecek, bu karanlık
örgüye bir ilmik daha atacaktım. Zemin kata gelip asansörden indiğimde kapıcıyla karşılaşacak,
karşımdaki iriyarı insancığın zor anlaşılır bir şiveyle sorduğu ve üç yıl kadar önce benim için anla-
mını yitirmiş klasik bir “Nasılınız?” sorusuna “Çakı gibiyim çok şükür!” diye cevap verecektim.
Sonra, apartmandan “koşar” ya da “kaçar” adımlarla çıkacaktım, gazeteleri çöp kutusuna havale
edip elime bulaşan bu boyalı pisliklerden kurtulacaktım.

Sokak insan kaynıyor olacaktı. Hemcinslerim, rüzgarı arkasına alarak yuvarlanan toz yumakla-
rı gibiydi. Koşturarak, düşünerek ve hesap yaparak makinelere özgü bir devinimle hayatlarına de-
vam edeceklerdi. İnsanların acı eşliğini, bu ısınmaya ne kadar dayanılabileceğini, dişlilerden birinin
ne zaman kırılacağını merak edecektim. Dumana, seslere, ticarete, pazarlamaya, can çekişmeye
karşın... Daha ne kadar? Yürümeye başlayacaktım, ama diğerlerinden farklı, “yürüme”nin bilincine
varmış ve bu bilincin ağırlığını sırtına yüklenmiş biri olarak yavaş adımlarla yürüyecektim. Ana
caddeye kadar... Bir sağ, bir sol, ağır ağır, hesaplayarak... Ağaçlar caddenin etrafında dikilmiş, üç
ya da dört kuşaktır insanları soğukkanlılıkla izliyor olacaklardı. Kimlerin gelip geçtiğini, hangi sah-
tekârlıkların döndüğünü... Öfkeyle...

Dolmuş durağındaki uzun sırayı gördüğümde canım sıkılacaktı, bu sivil nizamiyenin huzursuz-
luğunu yaşayacaktım. Saatlerce beklemeyi değil de sıralar oluşturmayı, sıralanmayı hiç sevmedi-
ğimi bir kez daha düşünecektim. Sıkıldığımı, gerildiğimi... İnce hesaplarıma, bütçeme ve değerli
paracıklarına boş verip bir taksi çevirecektim. Çok kolay olacaktı... Taksiye bindiğimde hacı emmi
şoför bey “Nereye?” diye soracaktı. Kadıköy’e, vapur iskelesine gitmek istediğimi söyleyecektim.
“Allah’ın izniyle gideriz.” diyecekti, “Tabii...” diyecektim “Gideriz, her yere gideriz.” Bir anda aklı-
ma “Yeni yer yoktur.” sözü takılacaktı. “Kimindi bu söz, yeni bir yer var mıdır?” gibi sorular kafa-
mın içinde dönmeye başlarken önemli bir yan-soru daha canlanacaktı: “Nereye gidiyorum?”. Arka-
sından zihnimde “Kadıköy’e, vapur iskelesine gidiyorum.” cevabı parlayacaktı. Ama sevinemeye-
cektim. “Neden vapur iskelesine gidiyorum, ne işim vardı benim?” diye düşündüğümde ise evden
çıkış sebepimi unuttuğumun farkına varacaktım. Yine. Ah şu akıl karışıklığım, uydurmalarım, aciz-
liğim ve zihnimin nedensizlik tutkusu... Silkelenip kendime gelmeye, Kadıköy’e ulaşana kadar ev-
den çıkış sebepimin ne olduğunu hatırlamaya çalışacaktım.

Beceremeyecektim. Yine. İskelenin önündeki uzun sırayı gördükten sonra pes edecektim. Dö-
necektim. Yine.

MIHÇI SOKAK

Varlığının tüm ağırlığını ve bilincini yüklenmiş olarak, Mihçi Sokak'ın karşısında dikilmiş, nedensiz bir tedirginlikle duruyordu şimdi. Dünyanın sesleri, yetişmeleri, hesaplamaları, hırslanmaları, ayrımları, süreçleri, iş tanımları, işbirlikleri, yeryüzünün körü körüne kabullendiği tüm bu hoyratlık; yani kendisini buraya kadar taşıyan, ulaştıran ve şu an arkasında kalan her şey, herkes daha da hızlı bir şekilde deviniyor, vızıldıyor, bazıları sokağın girişine -onun bulunduğu- yere kadar gelmeye cesaret ediyor ancak sırtına teğet geçip kendi mecralarına doğru geri kaçıyorlardı. Artık, belirgin bir karşıtlığın varlığından hiç şüphelenmeden, bir yerlere ait ya da dâhil olmaktan çok daha sarsıcı, daha yoksun bir araf duygusunun içinde, bekliyordu.

Sonra birden yağmur başladı. Arkasındaki dünyanın koşuşması daha da hızlandı, herkes bir yerlere sığınmaya çalışıyordu. Bu kaçışma eyleminden taşan biri, elindeki şemsiyesiyle birlikte Mihçi sokak'ın girişine, onun yanına kadar geldi. Bir süre sokağı süzdü ama sonra vazgeçip geri döndü; daha güvenilir bir yerlere yöneldi. Çok geçmeden, yağmur son hızına ulaştığında, arkasında kalan o övünç dolu dünya terk edilmişçesine ıssızlaştı.

Böylece, geceye dönmek üzere olan bir akşam vakti, koyu ıssızlıkları arkasında bırakarak Mihçi Sokak'a ilk adımını attı. Uzun süre bir şeyler yapmadan durmanın, beklemiş olmanın verdiği yorgunluğu üzerinde hissediyordu. Bir apartmanın girişine doğru yürüdü, dış kapıdaki ufak boşluğa sığındı. Çantasına sarılıp yağmurun müziğiyle birlikte uykuya daldığında, Mihçi Sokak sakinleri perdelerin arkasından yavaş yavaş geri çekildiler. Sonra yağmur birden bire durdu. Müziğin kesildiğini hissedip uyanır gibi oldu ama uyku yanından ayırmayacaktı onu. Çünkü buna ihtiyacı vardı.

Uyandığında karşısına dikilmiş, kendisini izleyen küçük bir topluluk gördü. Aralarında çocuklar da vardı. Sabah olmuştu. Toparlandı, kucağındaki çantasını bir kenara bıraktı, ayağa kalktı. Orta yaşlı bir erkek topluluktan ayrılıp yanına geldi. Diğerleri dağıldılar, apartmanlarına geri döndüler.

Orta yaşlı erkek:

“Bana Mihçi derler, taşı yüzüğe mıhlarım.” dedi. Cebinden bir simit çıkardı ve uzattı. Elleri yıpranmıştı ama biçimsiz değildi. Yüzü korkutucuydu ama çirkin değildi.

Mihçinin uzattığı simidi ses çıkarmadan aldı, bir parça koparıp yemeye başladı. Mihçi, konuşmasına devam ediyordu:

“Yollarda yürüdün, önündeki dikenleri aştın ve bir sürüyü arkada bırakıp buraya kadar geldin.” dedi. “Burada, bu sokakta, göz gözü görür. Ama gene de, yalnızsın. Bunu bilesin...” diye ekledi, yeni gelenin yanından çarçabuk ayrıldı. Kaçıyor gibiydi ama acelesi yoktu.

Mihçi'nin söylediğinin yükünü sırtlanması gerekiyordu. Ancak, her yerde baştan söylenen, peşin peşin vurgulanan, üzerinde anlaşılan bu mesafeyi, suskuyu belki de tavrı sokağa girdiği andan itibaren umursamaz olmuştu. Kaldırımın kenarına oturdu ve mihçinin verdiği simidi yavaş yavaş bitirdi. Bir süre etrafına bakındı; perdeleri, apartmanları, kapıları süzdü. Sonra çantasından defterini ve kalemını çıkardı. Defterdeki yazılı sayfaları tuttu, birkaç saniye durakladıktan sonra kopardı, kaldırımın kenarına bıraktı. Bir süre önündeki boş ve uysal sayfaya baktı, ne yazacağını düşündü. Ardından silkelendi:

“Bu, ilk gün... Yazıyı sayfaya mıhlamaya başladım.” diye yazdı.

Mihçi Sokak sakinleri, bir kez daha, perdelerin arkasından yavaş yavaş geri çekildiler.

KAŞIK

Gecenin köründe... Fenerbahçe'deki lüks apartmanlardan birinin önünde durmuş, bahçe duvarına dayanmış ve bir sigara yakmış... Apartmanın girişindeki yazıya bakıyor; "Sur Apt. No:21 "

Pencereleri süzüyor. On altı daireden sadece birinde ışık var, sadece biri uyumamış. "Ulan ben böyle bir apartmanda otursaydım hiç uyumazdım ulan, sabah akşam âlem yapardım!" diye düşünüyor. Sigarası bitmiş, fırlatıp atıyor...

Sağ cebinden meramet çakısını çıkarıyor. Ufak çakıyı açmakta zorlandı çünkü elleri körlemiş, büyümüş, parmakları kalınlaşmış. Giriş kapısının yanındaki merdiven korkuluğunun üzerine çıkıyor, etrafına bir kez daha göz gezdiriyor ve apartmanın adını oluşturan krom harflerden S ile U'yu yerinden dikkatlice söküyor. Harfleri ceketinin "iç" cebine alıyor. Sonra, çakısını kapatıyor. Kapatırken hiç zorlanmadı, çünkü çakıyı kapatmak incelik istemiyor.

Şimdi, sabahın ilk ışıklarının altında... Büyük ve pahalı gezi tekneleriyle dolu Kalamış Marina'sının bitişiğindeki kırık dökük bir iskeleden denize çıkmaya hazırlanıyor. Motor boşa çalışıyor...

Baştaki ve kıçtaki ipleri çözdü, balıkçı teknesi yavaş yavaş iskeleden ayrılıyor. İskeleden ayrılmak bir apartmanın çöküşüne benziyor. Kendi kendine gülüyor. Teknesinin adı; SU

Suyun üstünde... Gezi teknelerinin arasından süzülüyor. Marinanın çıkışına yaklaştığında motora biraz daha yol verdi ve dümeni lastik bir kayışla dengeleyerek teknenin yönünü sabitledi. Dümeni tutmasına, pür dikkat olmasına gerek yok artık. Uzaklaşıyorlar. Başaltındaki takım kutusundan kaşık oltasını çıkarıyor. Oltanın kurşunu çok ağır, onu değiştirmesi gerek. Oltayı - firdöndülerin arasından- kesiyor. Takımların içinden daha hafif bir kurşun seçiyor ve oltaya bağlıyor. Şimdi oldu. Moda burnunu geçtiler bu arada. Biraz yol kesiyor, motoru yavaşlatıyor. Hızımız iyi, tıpkı bir balık gibi... Kurşunu denize bırakıyor. Bir, iki, üç, dört, beş... Oltanın on kulaç kadar derine inmesi gerek. Az mı acaba? Birkaç kulaç daha salıyor oltayı. Ne olur ne olmaz, belki balık derindedir. Kim bilir?

Kimse bilemez, bu bir rastlantı meselesi...

Oltanın ucunu iskarmoza iştiriyor. Oltayı tutmasına gerek yok artık. Baş tarafa geçiyor ve teknenin burnundaki "SU" yazısını kontrol ediyor. Güzel... Harfler de yerli yerinde. Bir sigara yakıp dümenin yanına uzandığında "Nereye gidersek gidelim" diye düşünüyor. Gökyüzünün altında ve üstünde...

ATAYIM MI SENİ?

Esnaf, bilim adamı, editör, öğrenci, öğretmen, serseri, doktor, aylak, iş adamı, kapıcı, yazar, avukat, bürokrat, memur, teknisyen... Hangisi?

Meslekleri ve karakter nitelikleri kestirilemeyen ancak hepsine birden “akkor” diyebileceğimiz, kadınlı erkekli yirmi üç kişiydiler.

Bu akkor insanlar, Kadıköy sahilinin Sarayburnu’na bakan kayalığında dağılık olarak oturmuş, Edip Cansever’in “Yerçekimli Karanfil” adlı şiirini sessizce içlerinden geçiriyorlar. Her biri denizin salınışının farklı farklı noktalarına doğru, kimisi yakına, kimisi uzağa odaklanarak “Yerçekimli Karanfil”in bölümlerini, dizelerini ve hatta kelimelerini düşünüyor, içinden geçiriyordu. Biri, içinden geçenlerin devinimine dayanamayıp bir şeyler söylemek istediğinde ya da şiirin bir dizesini sesli olarak okumak için hamle yaptığında, diğerleri sessizliğin bozulmaması için ısrar ediyor, suskunun ahengini azaltacak hiçbir şeye izin vermeyip konuşmak isteyeneye dik dik bakıyorlardı. Sahilden gelip geçen, yürüyüş yapan diğer insanlar kayalıklarda gerçekleşen sessiz ritüeli fark edemiyor ve aralarında bir iki metre kadar mesafe bulunan bu yirmi üç kişinin herhangi bir şey için bir araya geldiklerini, gelebileceklerini düşünmüyordu.

Peki, o siyah takımlı adam da kimdi, nerden çıkmıştı? Kayalıklardaki bu akkor dağılımının bir şeyler çevirdiğini, aynı şey üzerinde düşündüğünü ve bu insanların bir “topluluk” olabileceğini nasıl fark etmişti? Neden sonra “Birkaç deli işte...” diyerek durumu önemsemeden çekip gitmedi? Peki, bu siyah takımlı adam “Siz.., bitti.., bu devirde.., değilsiniz.., saçma.., duygusal.., aptallık!” gibi kelimelerin içinde bulunduğu çeşitli cümlelerle, kayalıktaki yirmi üç akkor insana çıkışmak sonra da bağırarak cesaretini kendinde nasıl buldu birdenbire?

Peki, ne olduğu belirsiz bu topluluğun içinden serseriliği iyi bilen birinin dayanamayıp, ayağa kalkıp, suskuyu ve büyük kuralı bozup, siyah takımlı adamın yakasına yapışarak “Ne diyorsun ulan sen, atayım mı ulan seni denize!” demesine ne gerek vardı?

Ne?

*

Gelin, damat, şahitler, aileler, arkadaşlar, komşular... Seksen üç kişinin katıldığı düğünde tüm davetliler bakımlı ve sıktı. Herkes gülüyor, sohbet ediyor ve eğleniyordu. Kadehler doluyor, boşalıyor, tabaklar boşalıyor, doluyor, şarkılar başlıyor, bitiyor, danslar, jestler, terleyenler... Vur patlasın, çal oynasın, tam bir curcuna...

Peki, pencerenin yanındaki bu garip ve durgun adam da nerden çıkmıştı? Bilindiğine göre damadın dostlarından, abilerinden biriydi. Düğünün başlangıcından beri sessiz ve memnuniyetsiz olarak salonun bir köşesine çekilip dans edenleri izlemiş ve durgunluğuyla da dikkat çekmişti. Peki, ayağa kalkıp “Siz.., bitti.., bu devirde.., değilsiniz.., saçma.., duygusal.., aptallık!” gibi kelimelerin içinde bulunduğu çeşitli cümlelerle düğündeki diğer insanlara çıkışmak ve bağırarak cesaretini kendinde nasıl buldu birdenbire?

Peki, damadın babasının otuz senelik canciğer dostu olan kel bir adamın, pencerenin yanındaki bu garip adama doğru öfkeyle koşarak “Ne diyorsun ulan sen, atayım mı ulan seni pencereden aşağı!” demesine ne gerek vardı?

Ne?

METROLOJİ

(ÖLÇÜMBİLİM)

Tuvalin sol üst köşesinden sayfanın ortalarına doğru, yumuşak kıvrımlı ve incelikli siyah bir çizgi uzuyor. Kes. Şimdi, sağ üst köşeye doğru, bu sefer aşağıdan yukarı, daha temkinli, ancak kıvrımları daha sert, uzuyor, köşeye ulaşmadan. Kes. Fırçayı değiştiriyor. Daha kalın uçlu bir fırça alıyor eline. Siyaha çok yakın bir bordo. Sayfanın ortasına doğru kararlı ve sert bir geri dönüş, sıkılgan, ortanın biraz daha aşağısında. Kes. Bekliyor. Vazgeçti. Kısa ama yumuşak dönüşlerle sayfanın ortasını işliyor. Soldan sağa doğru bir figüre dönüştürmeye çalışıyor her şeyi, çizgilerle birleştiriyor, kıvrak ama akıllıca bir uzanış, diyelim ki bir sosyalleşme belirtisi. Şimdi ekliyor, sağdan sola doğru bir işlek daha, “tuşe”; sıra ayaklarda, evet, ayaklar, kaymalı, hayat kaygan... Diyelim ki dans ediyor. Öyle olsun. Kes. Köşelerden figürün ağırlık noktasına doğru uzanan çizgiler, gene siyah, biraz daha hoyrat ama coşkulu kıvrımlar, daha ince bir fırçayla. Şimdi tek tük dokunuşlar, bir “son görev”... Sakinleşiyor. Müzik setini açıyor, Latince bir şeyler, bir de müzik eşliğinde süzüyor tabloyu. Karar veriyor.

Bitiriyor.

Sonra, Kadıköy barlar sokağındaki bir cafe-bar'ın sahibiyle anlaşıyor. Buna benzer dört tablosu daha var. Barın sahibi tabloları bir ay süreyle sergileyeceğini, bar müşterilerinden tablolarla ilgilenenlere de satış fiyatlarını aktarabileceğini söyledi. Bu iş için de satış fiyatının üzerinden yüzde elli gibi bir komisyon alacağını da vurgulamayı unutmadı. Ressam teklifi kabul ediyor; mesele parayla ilgili değil, yaşamındaki diğer her şeyde olduğu gibi sadece “görmek” istiyor. Tablolarının duvardaki duruşlarını, gelenin gidenin, içenin, konuşanın, insanların tabloya bakışını görmek, bunu deneylemek istiyor. Para, barın sahibiyle anlaşabilmek için gereken bir “dil” ya da “araç” sadece. Asıl istediği, görmek... Tabloları ile bara gelen insanlar arasındaki bakışmayı görmek istiyor. Bir tatmin olarak değil, bir deney olarak, bir şeyleri ölçüp biçecek...

Koca bir ay geçiyor. Ressam tabloları geri alarak bardan çıkıyor.

Hiçbiri satılmadı. Ancak, bir ay boyunca asma katta oturup, bara gelen müşterilerin tabloları yönelttiği kaçamak bakışları seyretti; insanların anlamlandırma çabasını, kısa bir süreliğine anlam arayışları içinde kaybolmuş surat ifadelerini, sonra da vazgeçip, kabullenip, suratlarının o eski, sığ ve bilindik ifadelerle geri çekilişini izledi. Şimdi, atölyesine dönüp çalışacak, bu sefer soyut resimlere bakan insanların olduğu bir bar salonunun tablosunu yapacak. Yıllar sonra paha biçilemeyecek derecede önem kazanan ve ülkenin en önemli müzesindeki en önemli yeri alan şu ünlü tabloyu yapmak için atölyesine yavaş adımlarla geri dönüyor. Sinsice...

5 Aralık 2005

SIĞIN(M)AK

İstanbul gecesini kar kaplamıştı. Dondurucu soğuk insanları evlerine hapsetmiş, sığınacak bir evi olmayanlar da ölümle burun buruna gelmişti. Evsizlerin, yaşamın yenilgilerini tatmış bu görkemli yoksunların, kendilerini şaraba vurup ardından bir apartman girişindeki kuytulukta uyumaktan başka çareleri yoktu. İstanbul'un tüm yoksulları belki de ölüme yatacaklardı.

Kadıköy sahilinden Moda'ya uzanan yol boyunca birkaç titrek insanın sağa sola kaçışmasından başka hiçbir hareket yoktu; bu gece, yol kenarı fahişeleri bile çalışmıyordu. Çoğu son müşterisinin evine sığınmış, tüm gece için indirimli çalışarak soğuktan kaçılıyordu. Kar, geçici tatminleri ucuz kılmıştı ve fahişeler evlerinden çıkmayan insanların tüm gece boyunca bitmeyecek mezeleleri olmuştu. Dairelerin ışıkları eskisinden çok daha loş görünüyordu.

Sert ayazdan korunmak için kalın paltosunun yakalarını kaldırmış, atkısını kafasına sarmış, Moda sahiline doğru yavaş yavaş yürüyordu. Durdu, iç cebinden küçük kanyak şişesini çıkardı ve bir yudum aldı. "Bir şehrin bu kadar ıssız olabileceği aklıma gelmezdi." diye düşündü. Yoldan geçen bir taksi onu müşteri zannederek yavaşladı, sonra yoluna devam etti.

Saat gibi tıkr tıkr işleyen şehir yaşamının kısa bir süre için aksamasına içten içe seviniyordu. Evinde hissettiği mahremiyeti ve yalnızlığı şimdi sokaklarda yaşayabiliyor, bu durumdan gurur duyuyordu. Şişeyi cebine yerleştirirken "Birazda siz tıklın, şu iyi döşenmiş evlerinize." diye mırıldandı ve yürümeye başladı. Soğuk hava ve yokuş nefesini kesiyordu. Kar, tüm güzelliğiyle şehrin üstüne çökmüş, binaların ve sokakların iç karartıcı grisini gizlemişti. Sonunda savaş kazanılmıştı; her yer bembeyazdı.

Bir süre böylece yürüdü. Moda sahiline ulaşmasına çok az yolu kalmıştı ki, sağa sola yalpalayarak kendisine doğru gelen bir sokak çocuğu gördü. Yaklaştığında, çocuğun elindeki beyaz torbayı ve morarmış çıplak ayaklarını fark etti. On bir, on iki yaşlarındaydı. Birden sinirlendi, kan beynine sıçradı. İçindeki acıma duygusu ve nefret birbirine karışmıştı. Kendinden beklemeyeceği çevik bir hareketle çocuğu durdurdu. Elindeki torbayı aldı ve yere fırlattı. Bir de tokat patlattı çocuğa. Yerdeki torbadan etrafa tiner kokusu yayılıyordu.

"Ölmek mi istiyorsun?" diye öfkeyle bağırdı, "Git, sığın bir yerlere. Bu soğukta ortalarda gezilmez!" diye ekledi. Başındaki atkıyı çıkardı ve fırlattı: "Bunu da ayaklarına sar!". Çocuk, kendine atılan atkıya uzanırken tam bir şeyler söylemek üzereydi ki "Sus!" diye bağırdı. "Git şimdi, yoksa bir tane daha yersin suratına!" dedi. Çocuk atkıyı aldı ve uzaklaştı.

Bir süre öylece bekledi. Ardından kanyak şişesini çıkardı ve büyük bir yudum aldı. "Otuz beş yaşına geldim, bu dünyada acıdan ve aptallıktan başka bir şey görmedim" diye düşündü. Şişeyi cebine geri koymadı, yürümeye başladı. Ayaz şiddetini arttırmıştı. Ürperdi. Bir yudum daha almak için şişeyi ağzına götürürken, karşı kaldırımda yaşlı bir adamın yavaş yavaş yürüdüğünü gördü. Umursamadı. Gözlerini kapayıp şişeyi kafasına dikti.

Gözlerini açtığı anda yaşlı adamı karşısında buldu. Kahramanımız, daha ne olduğunu anlamadan suratına yediği tokatla dengesini kaybetti ve yere düştü. Kendinden geçiyordu, nerdeyse bayılacaktı. Ama kendini bırakmamalıydı, tüm direncini kullanarak toparlanmaya çalıştı. Biraz kendine gelince başında dikilmekte olan adama baktı, zayıf bir sesle "Neden yaptın?" diye sordu. Yaşlı adam yere eğildi ve kahramanımızın kulağına "Sokakların kalabalık serüveninin bir sonu olmalı." diye fısıldadı. Yerdeki şişeden etrafa kanyak kokusu yayılıyordu.

DÖRT

“Dört” dedi ve öldü.

“Şimdi” her şey değişmişti. Zamanının ardışık işlemediğini fark etti; bir sonrasızlığın içine gömülmüştü ve bu yeni düzen akışkan değildi. Artık, gökyüzü ayaklarının altındaydı, başının üstünde de yeryüzü duruyordu. Tüm çıplaklığıyla maviliğin üzerinde yürüdü, ilerde bir kızıllık gördü.

Gün batımına gitmek istediği “an”da oraya zaten ulaşmıştı. Şair dostunun dediği gibi “odasız bir kapı” vardı. Kapının etrafından dolanarak içeri girdi. Bir duvar gördü. Duvarda bir “Venüs” resmi, onun yanında da bir flüt asılıydı. Flütü aldı ve çalmaya başladı. Venüs canlandı, daha önce hiç duymadığı bir dilde yeryüzüne seslendi. Yukarıdan, yeryüzünden kelimeler yağmaya başladı ve gökyüzünün üzerinde binlerce boş kâğıttan oluşan bir ordu, kelimelere doğru koşuyordu. Sonra kelimelerle kâğıtlar buluştular, üst üste çıktılar ve bir ağaca dönüştüler.

Gökyüzünden yeryüzüne uzanan büyük bir ağaç...

28 Ocak 2004

ADABEYİ, AMİR BEY ve 17 SENE

Adabeyi, on yedi sene üç gün altı saat ve yirmi yedi dakikadır bir kamu dairesinde çalışıyordu ve maalesef işe girdiğinden beri bu adam onun amiriydi. Kel, şişman, otoriter, içten pazarlıklı ve pusucu bir adamdı. Adabeyi’ni ilk kez eşiyile birlikte yemeğe davet ettiğinde Adabeyi “Hayır, gelemem!” diyememiş, işyerindeki baskıcı tutumdan ve yetki hiyerarşisinden korkup böyle bir teklifi reddetmenin gelecekte başına kötülük getireceğini düşünerek amirinin isteğini geri çevirmişti. 17 senedir, haftanın çeşitli günleri amiriyle birlikte akşam yemekleri yemek ve dış gelmez konular üzerine sohbet etmek zorunda kalıyordu. Adabeyi dışında arkadaşı olmayan Amir Bey zaman içerisinde bu sanrısını abartmış, ilerletmiş, Adabeyi’ni ve ailesini çeşitli sanat etkinliklerine, futbol maçlarına, düğünlere, davetlere, aile toplantılarına, kısacası her türlü iş dışı etkinliğe dâhil etmişti. Adabeyi’nin karısı ve çocukları da bu durumdan ölesiye nefret ediyorlardı. Ama yapacak bir şey yoktu. Adam amirdi, istediği anda Adabeyi’nin ayağını kaydırabilirdi ve işte Adabeyi, 17 senedir, amirinin bu garip arkadaşlık tacizine boyun eğmekteydi.

Ancak, Adabeyi’nin çalışma hayatının on yedinci senesinin üçüncü gününün altıncı saatinin yirmi sekizinci dakikasında beklenmeyen bir gelişme oldu; Amir Bey özel kaleminde kalp krizi geçirdi ve un çuvalı gibi masasının yanına yığılıp hayata gözlerini kapadı.

Aynı gün öğle namazında Amir Bey’in cenazesi kaldırılıyordu. Namazın ardından, daire çalışanları amirlerinin tabutunu omuzlamış, cenaze arabasına taşıyorlardı.

Biri,

“Merhumun en yakın dostu Adabeyi’ydi... Neden cenazeye gelmedi acaba?” diye yanındaki ne fisıldıyordu.

20 Kasım 2006

ÇOK KISA UZUNLAR

1.

Güneş tekrardan görüldü ve diğer her şeyi görünür kıldı. Bir bulut denize, deniz toprağa, toprak otlara, otlar karayele “günaydın.” dedi. “Günaydın” kelimesi elden ele dolaştırılıyordu. Akşamsefaları kapanmaya, karınca yuvaları hareketlenmeye başladı; herkes telaşlıydı ve hepsi “işbaşı!” diye bağıyordu. Güneş, masasının başında oturan bir müdür ciddiyetiyle, etrafında dönen her şeyi uykusuz gözlerle izler, gündüzün, gecenin -belki de zamanın- ne demek olduğunu bilmeden, yana yana, patlaya patlaya var olmaya devam ederdi. Sarsılmaz duruşundaki bu kararlılık yüzünden oldukça sıkıntılıydı.

Güneş’in gelmeyecek olanı bekler gibi bir hâli vardı.

2.

Yıldız’ın kulübesi kuzeydeydi. Sağıma gündoğusunu, soluma da günbatısını alarak yönümü belirledim ve onunla tanışmak için yola çıktım. Lodos ile Keşişleme arkamda kaldılar; rahatlarını bozmadan, kendilerini tehlikeye atmadan, sakın sakın, benim için kaçınılmaz olan yıkımı büyük bir zevkle bekliyorlardı. Kulübesine ulaştığımda Yıldız, kapının önünde beni karşılamaya çıkmıştı (sanki geleceğimi biliyordu). Ağzımı açmama fırsat vermeden, sarsılmaz bir şiddetle “Ben seni önemseyenlere benzemem, beni önemseyenler de sana benzemez!” dedi ve kapıyı yüzüme kapattı.

Böylece, yön değiştirmiş oldum.

3.

Perdelerin arasından sızan günün ilk ışıklarıyla birlikte yatağından kalkıp, sabahın tazeliğini sahilde karşılamaya karar verdi. Kulübesinden dışarı çıktığında Deniz’in çalınmış olduğunu gördü. Önce şaşırdı, ardından bu kaygan duygu öfkeye dönüştü. Kısa bir süre denizden geriye kalanların arasında yürüdü, etrafa bakındı. “Yuh be, bunu da mı yapacaklardı!” diye söylendikten sonra yatağına geri döndü ve kulübesinin tavanına bakarak derin düşüncelere daldı; gitti.

Dışarıdaki eğreltiotları hep bir ağızdan bağırdılar:

“Hoşçakal!”

4.

İnsanlık tarihinde daha önce görülmemiş bir koşuşturmaca başladı. “Adalet savaşçı”larının kazanacağını öğrenen bankacılar ve tüccarlar, yeryüzündeki tüm kâğıt paraları yakarak imha etmeye başladılar. Üst düzey yöneticiler, kalantor tüccarlar dünyaca ünlü şiipleri ve şairlerin hayatını en kısa sürede ezberletmek için çalışanlarına özel eğitimler vermek zorunda kalmışlardı.

ANLATILAR

TAŞLIK

Seni bekleyişimi bütün bütün yazamıyorum, hiç yazamadım da. Hem bu bekleyiş artık akıllı insan işi olmaktan çıkıyor. Kısaca, fısıldayabilirim sana bekleyişimi, öyle de yaptım;

Şimdi, bulunduğum bu kuyuya benzer yerde bir “taşlık” var. Bu taşlığa baktığımızda ve boyutlarımızı, sınırlarımızı gördüğümüzde burada “sonsuz” adet taş olmadığını seziyoruz. Matematiksel sezgilerimiz, aklımız, mantığımız bize bunu söylüyor. Bununla birlikte, ben çıkıp, delice “burada sonsuz adet taş var!” dersem beni kimse yalanlayamaz. Çünkü taşlıktaki taşları saymaya kimse yeltenmez. Üstelik taşlıktaki taşları saymak da bir “karşı delilik” olacağından kimse yanaşmaz buna. Kısacası, taşlıktaki sonsuz adet taş olmadığını ispatlayamazlar. İşte, seni bekleyişim böyle bir şey; bu taşlıkta sonsuz taş olduğunu iddia etmem ve aynı anda da onları saymaya kalkmam... Yani, bir anlamda, zamanı seyreltmek ve onun boyunun ölçüsünü almaya çalışmak, diyelim.

Bir de, bu bekleyişin sıkıntısından bahsetmek gerekiyor; içerisinde sonsuz taş olduğunu iddia ettiğim bu taşlık birden, topyekun havalanıyor. Taşlar, önce birbirinden ayrılıyorlar, sonra hızla birleşip, sıkışıp büyük bir taş küre oluşturuyorlar. Küreden taşların sürtünmesinin gıcirtısı geliyor. Ardından gene dağılıyorlar ve gene küreye dönüşüyorlar... Bir taşlığın solumasına benzer bir sıkıntıyla seni bekliyorum, diyelim.

Son olarak, seni bekleyişimden ve bu sıkıntıdan ve bu sabırsızlıktan ve bu diğer şeylerden daha acısını da işaret etmek gerekiyor;

“Gelmeyecek olanı beklemek...”

Buna düşmediğime seviniyorum.

SONRASI

Örneğin, “Bir Ece Ayhan Düzşii’rinin Heykeli” Kadıköy’dedir. Rıhtımda, tiyatronun yanında, biz ona “Meçhul Öğrenci Anıtı” diyoruz. Örneğin, Kadıköy’ün Üsküdar tarafında (Haydarpaşa tarafında) bulunan girişindeki bir duvara, orta ikiden ayrılan çocuklar şöyle yazmıştır: “Yort Savul!”

Küçük bir çocuk, Süreyya Sineması’nın yanındaki açık hava şiir sergisinin başında duran sakallı Nurullah’a “Ölüm nedir?” diye soruyor. Nurullah’ın cevabı şöyle: “Sen ölüme aldırma, çünkü Kadıköy güzeldir!” Kaç bin tane sattı o kitaptan, gidene gelene, o Nurullah? (Şimdilerde “yıldız sarayı dış karakol binası”nda ayakçılık yapıyor bir halay takımı adına...)

Rivayettir; Moda Deniz Kulübü’nün tepesinde, Moda’nın ucunda, köşesinde birbirine samuray kılıcı çeken adamların olduğu söylenir. Bu yüzden oraya “Kılıçların Çekildiği Yer” derler. Hâlbuki orası “bira şişelerinin açıldığı yer”dir. K.A.L.’lı çocuklar oraya gider, gülüp eğlenirler. İçleri temizdir. Vallahi temizdir. Rivayette bulunurlar.

Gümüşçüden devşirme kaç dövme stüdyosu vardır şimdi? Ya da köfteciden, dürümcüden devşirme kaç bar sahibi vardır Kadıköy’ün? Tabii ya, bir de prova ve kayıt stüdyoları, barlar, canlı müzik meselesi... Düşünüyorum da Dino, Ekol, eski günler... Yürekte kabartı, sırtta gitar, elde anfi, cepte büyük bir boşluk... Ey kanatsızlık! Ey Meydansızlık! Kaç bin kere “Knocking On Heaven’s Door” çalınmıştır oralarda? Peki şimdi, kim teslim etti Kadıköy’ün sahnesini British-Pop’çulara? Ya da ne zaman moda oldu golf ayakkabıları, Teoman gömlekleri? Biz boşuna mı Akmar baskınları yemiştik Villa Cafe’de; hatırlasana, “çift kapısı tutulmuş pasajların, biz de içini tutarız!” diye bağırmiştık, hatırlasana... Bu “loser”lar için mi, bu yüzlerce çeşit alternatif giyim dükkânı için mi tutmuştuk orayı? Eskiden, Hendrix, Queen, Led Zeppelin, Deep Purple... Şimdi envai çeşit tanga, manga, tıngır, mıngır, şıngır, mor veya pembe absürdite; I will always love you, you make me feel like I’m tanga again...

Misal, 90’larda, Akdeniz Cafe’nin, Akdeniz’in kendisinden daha güzel olduğunu kaç kişi, kaç çiçek çocuk düşünmüştür, kaç bin güzel kafayla? Ya da hiç düşünülüyor mu Tipitip Ramazan hakkında, Kalamış’ta, bu adam nasıl yatmıştır bu kadar küçük bir yerde, bu kadar büyük bir yürekle?

Misal, zamanında Orhan Kemal kalıbını basmaya çalışıyordur İstanbul’a ve Sait Faik’e... Şimdi toplumcu gerçekçi büyük Orhan Kemal’in insanları kalıbını basıyor bize... Tayyip de.

Ya da Moda Sineması Konserleri’ne kulağını dayayan, o komşu ve o sıkı pasajdaki sahaflar ve o plakçılar, bugün kulağını GittiGidiyor’un “Hemen Al” monitörüne sokmak zorunda kalan o güzel, suskun insanlar... Şimdi, bir yıkıntının gece bekçisine dönmüş sahaflar! Ey kanatsızlık!

Gene de, örneğin kofanalar, Moda burnunun önündedir. Moda burnunun önünde balıkçı tekneleri gider gelir, kaşığa çıkarlar, gökyüzünün altında ve üstünde kofana yakalarlar. Ve gene de, Alkım Kitabevi’nin arka duvarına “Edebiyat Eğlenceli Değildir!” diye yazanlar var.

Olacaktır da.

Çünkü İzmirli bir çocuk Kadıköy’ün ortasında yüreğini sayıp/açıp: “Korkmayın! Yağmur ne kadar sıkı yağarsa, sonrası da o kadar güzel olur!” diye bağırmıştır.

Bağırabilmiştir.

CAN

**Babam'a,
Erikli bir oğul mektubu...***

Öndeki iki ağaç, mürdüm ve can erikleriyle salkım salkım dolu... Ağaçların dalları - yüklerinin ağırlığına rağmen- iki katlı evin çatısını aşmış ve erikler gökyüzüne uzanmışlar. Evin arkasındaki "sarıerik" -ki bahçedeki en genç ağaç bu- bile sahilden bakıldığında evin kendisinden daha çok dikkat çekiyor.

Babam bu ağaçların ve bahçenin çocukluğunu biliyor. Ağaçların hepsini kendi elleriyle dikmiş çekirdekten, sonra boylanmış, büyümüş ağaçlar zamanla, onların gelişimini izlemiş babam, sabah akşam, otuz yıl sürmüştü. Geçen otuz yıl tek bir gün gibi gelmiş babama...

Mürdüm ağacı yorulmuş biraz, erikleri büyüteyim ve gökyüzüne uzatayım derken yaşlanmış, gövdesi genişlemiş ve bazı yerleri kurumuş. Sonra, ustalıkla budanmış. Nihayetinde en yüksek ağaç mürdüm. Dışı siyahla mor arası, içi bal bal... Mürdümden reçel de yapıyor. Annem mürdüm reçelinin ustası...

Bahçenin önünden geçen herkesin gözü eriklere ilişiyor. Hatta "Birkaç tane erik toplayabilir miyiz?" diye soranlar bile var. Babam "Tabii..." diyor, "Buyurun, istediğiniz kadar toplayın. Allah'ın ağacı, isteyen toplar."

Babam, büyük bir adam...

Can eriği ise salkım salkım, kırmızı kırmızı çoğalıyor. "Yaşamamanın kanıtıdır can eriği, tıpkı istavrit ve hamsi gibi." der babam.

Dedim ya, büyük adam.

Akşamüstü, güneş düşüyor. Babamla birlikte balığa -kırlangıca- çıkacağız. Yırtık pırtık şapkalarımızı takıyoruz, en eski kıyafetlerimizi giyiyoruz. Ayakta şıpıdık; ucuz, plastik terlikler... Telefonları evde bırakıyoruz. Zaten, lanet olsun bu telefonlara filan...

Kürekleri bahçeden sahile taşıyorum.

Dün lodos vardı, tehlikeliydi, tekneyi karaya çekmiştik. Bugün ise hava sütliman... Tekne öylece, feleklerin üstünde duruyor şimdi.

Toplamda üç felek var. Babam tekneyi baştan kaldırıyor, böylece bir felek boşa çıkıyor. Teknenin altından feleği alıyorum, kenara bırakıyorum. Bir, iki, üç! Babamla birlikte yükleniyoruz, tekne denize doğru ilerliyor. Kolay olmuyor bu; feleklerin yağı azalmış. (Lodostan olacak. Dönüşte, felekleri yağlamak gerek...) Kenara bıraktığım feleği arkaya yerleştiriyorum. Bir daha yükleniyoruz... Böyle böyle, aynen devam...

Şimdi, tekne, denizde.

Tekne denizde görkemlidir. Gerçi, karada da güzeldir. Teknenin karadaki durgunluğu yatay bir heykele benzer. Fakat denizde bambaşka, hareketli; tekneler denizdeyken kuşlar kadar özgürdürler, birbirleriyle dans ederler.

Küreklerle asılıyorum. Kürek çekmek de candır. “Bu dünyaya kürek çekmek için geldik,” diyor babam şakayla karışık. Kürekleri dengeli kavramak önemli; küreği çekerken suya çok daldırmayacaksın, fakat çok da yukarıda olmamalı. Ölçülemeyen, sadece sezilebilen bir ayarı var bu işin... Kendini yormayacaksın, suya, akıntıya alışacaksın, onunla birlikte çekeceksin kürekleri... Iskarmozları da sürekli kontrol etmen gerekiyor, öfkelenip, çok yüklenip iskarmozları kırmayacaksın. Iskarmozlardan biri kırılırsa “denizin ortasında yandın” demektir.

Yerimize geliyoruz, oltaları salıyoruz. Yemimiz istavrit... Yemi hazırlamak ve zokaya takmak maharet ister; yemi ezmeyeceksin, şeklini bozmayacaksın. Babam hırsızlı, tek bir zoka kullanıyor. Böyle bir oltanın dibi bulması zor. Benimki ise ağır kurşunlu ve çift zokalı. Dibi bulması daha kolay. Kürek üstü hareket ediyoruz ve kırlangıcın bulunduğu suyu arıyoruz.

Vuruyor, bulduk, sonunda... Babam oltasını çekiyor. Gelen ne kırlangıç ne de iskorpit... Vatoz bile değil, büyükçe bir mezgıt. Babam, “Bu balığın olduğu yerde kırlangıç yakalayamayız. Gidip sinek oltalarını ve çapayı alalım, sonra da mezgıde dönelim. İki saatte nevaleyi çıkarırız.” diyor.

Küreklerle asılıyorum. Dikkatlice...

Kıyıya yanaşıp, bir koşu, evden çapayı ve ince köstekli sinek oltalarını alıyorum. Oltalar gamsız, yağ gibi, çakı gibi... Kıyıda ayrılıyor. Babam kerterize göre çapayı atıyor. Taramayı hesaplıyor ve ona göre kalama bırakıyor.

Sonuç; at çek mezgıt. Nevaleyi toplamaya başlıyoruz.

Yakaladığı bir mezgıdi daha livara atarken “Dünya denizde başkadır, karada başkadır.” diyor babam.

Büyük adam.

3 Ocak 2010

* Ustam, ne demek istediğimi anlamıştır. (Bkz: Oruç Aruoaba, Zilif, Sel Yayınları, 2002)

KIŞ ADASINA YOLCULUK

Kış Adasına Yolculuk daha güzel ve anlamlı olur. Çünkü kış aylarında İstanbul'dan adaya ulaşmak daha zordur.

Önce, İstanbul'dan Tekirdağ'a otobüsle geçeceksin. Sonra da -hava şartları izin verirse- feribota binip adaya...

Adadaki evimize götürmek üzere iki büyük top bahçe teli, üç metre uzunluğunda ve yirmi santim kalınlığında çatı malzemesi ve iki koli muhtelif nalburiyeyle Tekirdağ'a giden otobüsün önündeyiz. Genç muavin yükümüzü görünce şaşırıyor:

-Bu ne abi?

Babam cevaplıyor:

-Tamirat malzemesi.

-Bagaj parası alırım bunlar için!

-Al... Eğer almazsan hatırım kalır!

-10 lira.

-10 lira kadar konuş...

Parayı uzatıyor babam, muavin de alıp cebine koyuyor; yüzünde memnuniyet oluşuyor muavinin...

Otobüs tıka basa pop dolu. Gerçekte, dolu mu belli değil. Babam da şaşırıyor, "Ne olacak bu kadar insan?" diyor. Savaştan, bir savaşta insanların heba olmasından korkuyor. Haklı. Ben biliyorum; herkes adına, herkesin iyiliği için korkuyor babam.

Neyse...

Tekirdağ otobüsü çingene vapuru gibi. Sürekli duraklıyor, sürekli inen binen var. Yol uzadıkça uzuyor. Yolcuların ineceği yerleri unutan içkisiz sarhoş muavinin umarsızlığıyla birlikte Tekirdağ'a kadar geliyoruz. Büyük bir iskelede, üç büyük yük gemisi ve bir feribot... Babam diyor ki;

-Adada nevale yoktur. Feribota binmeden önce nevale alalım buradan.

Rakı ganidir, köfte sebildir ve ekmek de çıtırdır Tekirdağı'nda.

Önce ekmek almaya gidiyoruz. Her yerde olduğu gibi bir "Karadeniz Fırını" buluyoruz Tekirdağ'da da.

Fırının hemen önünde yolumuzu genç bir gariban kesiyor:

-Abi, bana ekmek alın... Peynir de alın, katık edeyim!

Hava soğuk, üşümüş, gözleri öfkeden ve açlıktan çakırlaşmış.

Babam, alıyor garibanın istediklerini.

Sonra da "Ulan!" diyor, "Kim aç bırakıyor bu çocukları?" Öfkeleniyor. Gözlerinden, bir de dişini sıkmasından anlıyorum öfkelenişini babamın.

Yalnızlığın kimliği gibi bir yurt... Ben böyle düşünüyorum.

Nevaleyi tamamlayıp feribota biniyoruz. Yavaş yavaş siyahın içine açılıyor.

Siyah denen renksizliği merak ediyorsanız, kışın -kapalı fakat rüzgârsız bir havada- denize açılın. Gecenin siyahlığını ve sizi "hiç" kılan kapsayıcı yoğunluğunu, ancak denizin ortasında, yolcusu az, tayfaları kızgın, kaptanı bıkkın bir gemide anlarsınız.

Kış Adasına Yolculuk öğretir geldiğiniz ve gittiğiniz yeri.

Size.

HANGİSİ?

“Fazla gevezelik etmeyeceğim; olup biteni, olduğu ve bittiği gibi anlatacağım.”

Adadaki evimizin her zaman için tamire muhtaç bir tarafları olmuştur. Bu evi, dedem ve büyük amcam kendi elleriyle yapmışlar. Dedem marangoz, amcam da kalıp ustasıymış. Ev inşa edilirken babam sekiz yaşındaymış ve onlara “getir götür” işlerinde yardım edermiş. Bazen de küçücük eline çekici alıp, bükülmüş çıkma çivilerini düzeltirmiş. Artık amcam da dedem de toprağın altındalar ama bu ev hâlâ ayakta duruyor.

Yapan ölüyor, yapılan devam ediyor.

Şimdi, babamı izliyorum. Artık kırk yaşında ve Ağustos ayının kavurucu sıcaklığının altında evimizin ahşap cephesini onarıyor. Merdivenin tepesine çıkmış, çürümüş bölgelerin ölçüsünü alıyor, bunlara göre kontrplaklar kesiyor ve daha sonra onları monte ediyor. Ben de merdivenin dibinde durmuş sonsuz bir hayranlıkla onu seyrediyorum. Sekiz yaşındayım.

Babam, bir ara, “Git, aletlerin bulunduğu dolaptan keseri getir bana!” diyor. Koşarak ardiyeye gidiyorum. Dolabı açıyorum ve aletlere bakıyorum. Keserin nasıl bir şey olduğunu bilmiyordum. Ancak, tahmin edebilirdim. “Uzunca, keskin bir şey olmalı” diye düşünüyorum. Bir türlü emin olamıyorum. Sonunda bir karar veriyorum: “Keser” olabilecek aletleri, üçer beşer, ardiyeden dışarı -merdivenin yanına- taşıyorum. Yedi ya da sekiz sefer gidip geliyorum ve hepsini babamın görebileceği bir yere diziyorum. O, sessizce, merdivenin tepesinden beni seyrediyor.

İşim bittiğinde, nefes nefese babama soruyorum:

“Hangisi keser?”

Babam gülümsüyor.

“Sen, buluşabildiğimiz ender günlerden birinde, bana gelmiştin. Yaz başıydı; ben bahçede oturmuş rakı içiyordum; sen de —galiba mutluluktan— koşuşturup duruyordun. Sana, yarı şakayla, “Haydi bakalım —bana erik getir” demiştin. Koşup gitmiştin: Bahçede bir erik ağacının olduğunu biliyordun. Epey sonra (hatta, biraz daha gecikseydin, kal-kıp sana bakmağa gidecektim), alı al, moru mor, kan-ter içinde geri gelmiştin: elinde bir külâh: Manavdan, harçhğının son kuruşuna kadar vererek aldığın erikler...

Ağaçta erik yoktu; ama Baban senden erik istemişti... —Ne yapabilirdin ki...

Yapman gerektiği için yapabileceğini yapmıştın —işte seni insan yapan da bu.

(...)

Buna, seni öylesine etkileyene, ve o yaptığını yapmak istemeni sağlayana, onu yapacak gücü sana verene, “sevgi” adının takıldığını işitmişsindir, bol bol – herkes ondan sözeder; o “Erik yok” diyenler de kullanırlar bu sözcüğü. Ama biliyorsun; gidip erik aramayı sahiden isteyenler pek azdır— sahiden arayanlar daha da az... —Bulabilenler...”
(...)

İnsanların, “Çok yakın dostumdur” dedikleri kişilerle ilgili neler yapabildiklerini— ve neler yapmayabildiklerini, parmaklarını bile kıpırdatmaya yanaşmayabildiklerini, biliyorsun— Bu da bir başka erik hikâyesi...” (Oruç Aruoba, Zilif, Sel Yayıncılık, 2002, s.12-14)

Şimdi, meseleye bu taraftan bakınca her şey daha açık görünüyor. Zaten, ustam bana güvenmişti; kalemi eline alıp Zilif'i yazarken onun sırrının farkına varabileceğimi hissediyordu.

Bazen dünyaya tersten bakmak gerekiyor. Bir şeylere sonundan başlamak, yazılanı ters-ten okumak... Belki bu şekilde yaşamla aramızdaki anlaşmazlıkları bir süreliğine giderebiliriz.

Şimdi daha iyi anlıyorum.

18 Kasım 2003

REGRESİF POETİKA

Kapısız, penceresiz, eşyasız, altı duvarlı ve sekiz köşeli odasının tam ortasında duruyordu. Ayaklarına baktı, ellerini pantolonunun cebinden çıkardı ve ileriye, burnunun dikine doğru üç adım attı, durdu. Biraz düşündükten sonra iki adım geriledi. Öncekinden çok daha kısa bir süre durakladıktan sonra ileriye doğru bir adım daha attı.

Ellerini cebine soktu, tabana(yer duvara) bakarak,

“Sürünerek geçiyor bir hükümet kuşu kanatları yoluk” dedi.

Bekledi, ellerini cebinden çıkardı, burnunun dikine doğru koştu ve sırtını karşı duvara dayadı. Sonra gitti odanın bir “köşe”sini ziyaret etti, onu dinledi. Ağzını elinin tersiyle kapayarak “köşe”nin kulağına bir şeyler fısıldadı, bekledi, “Tamam!” anlamında başını salladı. Yavaş yavaş yürüyerek odanın ortasına geri döndü, ellerini cebine soktu, fevkalade kısa bir süre sonra ileriye, burnunun dikine doğru “çok” büyük bir adım attı, durdu.

Yere çömelip tavana(gök duvara) bakarak,

“Biz bir şairi şiir yazsın için ölümle korkuturuz dom!” dedi.

5 Eylül 2004

SIKI SAHAF: TAYFUN KURT

Çınardibi Sahaf'ın sahibi Tayfun Kurt'un, Kadıköy'deki gelmiş geçmiş en renkli, ilginç ve ezber bozan mizaçlardan biri olduğunu ifade etmekten hiçbir zaman çekinmeyeceğim. Tayfun Abi'yi aşağıda yer alan görüntülerin ve olayların yanı sıra özel bir saygıyla birlikte hatırlayacağım:

Fotoğraf

Zihnime mihlanan, Tayfun Kurt'a ilişkin ilk fotoğraf şöyledir:

Çınardibi Sahaf'ın girişinin tam karşısında, dükkânın derinliklerine doğru sol köşede yer alan masasında oturuyor. Başında bir "Galatasaray" şapkası ve elinde büyükçe bir tesbih var. Etrafı kitaplarla çevrilmiş... Masasının bir köşesinde her zaman açık olan küçük bir televizyon... Sakalları uzun, gözlerinde şaşkınlık ile kızgınlık arası bir bakış... Oturduğu koltuğun arkasındaki rafta Osmanlıca harflerle yazılmış oldukça büyük ve eski bir Galatasaray amblemi duruyor.

"Hiç mi yok?"

Tayfun Kurt'un "ters ve kızgın" bir adam olduğu kanısı Kadıköy'de yaygın olan bir söylemdir. Herkes onun sahaf dükkânına girerken önce bir yutkunur, içeri girer ve aradığı kitabın ismini -çekinerek- fısıldar... Kısa bir süre sonra Tayfun Abi masasının ardından şöyle cevap verir:

"O kitap yok!"

Baştan beri gergin olan müşteri, bu cevaba karşın,

"Hiç mi yok?" diye sorar.

Tayfun Abi hafifçe gülümseyerek "Yokluğun derecesi, nitelemesi olmaz!" der.

Müşteri kızar ve "Ama bu kitap şu an büyük kitapçılarda var!" diye çıkarır.

Bunun üzerine Tayfun Abi ayağa kalkar ve "Git o büyük kitapçılardan al o zaman... Burası süpermarket değil. Hadi canım kardeşim, git buradan, yolun açık olsun..." der.

Tayfun Kurt'un kızgınlığının kaynağını -sanıyorum- anlamışsınızdır.

"Her şeyin bir ilki vardır..."

Birgün Çınardibi Sahaf'a Enis Batur ile Güven Turan gelir. Dükkândan içeri girer girmez, bazı kitapları karıştırmaya, raflarından çıkarıp incelemeye başlarlar. Tayfun Kurt duvarda asılı duran ve üzerinde "Kitapları ellemeyiniz, yerlerinden çıkarmayınız" yazan tabelayı gösterir. Enis Batur sinirlenir, "Ben dünyanın hiçbir yerinde böyle bir uygulama görmedim!" der.

Tayfun Abi cevaplar:

"Her şeyin bir ilki vardır..."

Bu olayın ardından Enis Batur, Cumhuriyet Gazetesi'ndeki köşesinde "Kitapları seven ama müşterileri sevmeyen Çınardibi Sahaf..." diye yazınca Tayfun Kurt, Kadıköy'ün en işlek yerlerinden birinde bulunan dükkânının kapısına Enis Batur'un bir fotoğrafını asar ve altına da "Enis Batur ve Sevenleri giremez!" diye yazar. Sanıyorum o fotoğraf ve yazı, üç ay kadar Çınardibi Sahaf'ın kapısında asılı kalmıştır.

Korkak Düşler

"Korkak Düşler" adlı kitabım altı sene boyunca Çınardibi Sahaf'ın giriş kapısında asılı durmuştur. Bir seferinde Tayfun Abi, "Neden yazıyorsun?" diye sormuştu. Ben de "Henüz bilmiyorum..." demiştim. Bunun üzerine Tayfun Abi bana kızgın kızgın baktı ve "Zaten ben bu yeni edebiyatçıların neden yaşadığını anlamıyorum bir türlü..." dedi.

“Gelinim olur musun...”

Tayfun Abi dükkânındaki masasında oturuyor, önündeki küçük televizyondan dikkatli dikkatli “Gelinim olur musun...” adlı popüler yarışmayı izliyor. Şaşıyorum ve “Neden bunu izliyorsun?” diye soruyorum. “Dünyada bu yarışmadan daha iyi bir uygulamalı salaklık dersi olmadığı için bu programı izliyorum.” diye cevaplıyor beni... Gülüyoruz.

Üç kâğıt

Birgün birilerine kızmışım, kendimi Tayfun Abi'nin dükkânına atmışım; Tayfun Abi'ye başıma gelen olayı hararetli bir şekilde anlatıyorum ve sözlerimi “Üçkâğıtçı bu herifler...” diye bitiriyorum. Tayfun Abi biraz düşündükten sonra “Sen üçkâğıt atmaya biliyor musun?” diye soruyor. “Hayır.” diyorum. Çekmeceden bir deste oyun kâğıdı çıkarıyor ve üç tane kâğıtla uygulanan “Bul karayı, al parayı” numarasını gösteriyor. Sonra birkaç kâğıt numarası daha gösteriyor bana... Şaşıyorum. “Bunları nereden öğrendin Tayfun Abi?” diye soruyorum. “Biz, üçkâğıda gelmemek için bu numaraları bilmek zorundaydık.” diye cevaplıyor beni...

27 Eylül 2008

ADA ÇARPINTISI

Küt, küt. Küt, küt. Küt, küt, küt...

Yolun başındaydık, bir incir ağacıyla el sıkışmıştık. Ağaçlar yürüyemez ama yürüdüğün yolda sana eşlik ederler. Öylece yürüdüm. Nereye kadar? Tepeye, yukarıya kadar. Orada yalnız kaldım. Demek ki yolun sonundaydım. Tepeden daha yukarıya çıkılmaz. Yapacak tek bir şey var: aşağıya inmek.

İşte deniz! Yatak gibi karşımda duruyor ve önümden bir iskele uzanıyor. Yoksa bir köprü mü? Uçurum olabilir mi?

Madeni paralar yağıyor gökten. Sağanak kurşun yağmurunun altındayız. İnsanlar ellerini açmış, para toplamaya çalışıyorlar. Şemsiyenin altına kaç ve sakın martılarını yanına almayı unutma.

Gel, sarıl belimden. Denizin iskeleye yaptığı gibi. Sev beni, bir denizin kumsala dokuşu gibi. Dinle; kırlangıçlar havalandı. Kanat seslerini duy.

Uçabilirsin artık. Bak; gökyüzü de yere indi. Karşımda deniz var, yüzmeliyiz. Bana dalgalardan çeyiz yap. Ölürsem denize gömün beni. Başımda bir sandal sallansın.

Rüzgâr çıktı yine. Ellerimi kaldırdım, teslim oldum ve kâğıtlarım havaya uçtu. Kalemime davranmadan bayılmışım.

Bak; adanın sokaklarına kale kurmuş çocuklar. En iyi futbolcu kim? Önümde iki dağ var, işte tanrının kalesi!

Geceleri deniz mürekkep gibi olur. Ama umutsuzluk yok artık. İnanmıyorsan “akşam sefaları”na sor beni.

Ve sonunda sıkıldı. Kırmızıyı, maviyi, evreni, hepsini cebine topladı. Zaman ve oyun bitti. Tanrı misketlerini kaldırmıştı.

Küt, küt. Küt, küt. Küt, küt, küt...

Ağustos 2003

ZAFER YALÇINPINAR

için kısa yollar;

çalmayan şiir: <http://bit.ly/calmayan>

tüm şiirleri: <http://bit.ly/zypsiirler>

kitapları: <http://zaferyalcinpinar.blogspot.com/>

fotoğrafları: <http://zaferyalcinpinar.tumblr.com/>

web sitesi: <http://zaferyalcinpinar.com/>

efemera arşivi: <http://evvel.org/>

zaman tüneli: <http://bit.ly/zytunel>

2014

İSTANBUL

e-posta

zaferyal@gmail.com